

INHOUD

Woord vooraf	7	De inrichting van het landschap	51
INLEIDING		Het wegennet	51
HET ONTSTAAN VAN BRUGGE, EEN GEVARIEERD VERHAAL	9	Boeren, soldaten en handelaars	55
Archeologie, landschap en geschiedenis	9	Sites in het kustgebied	56
De oorsprong van Vlaanderen	11	Vondsten uit de Brugse binnenstad	59
Het boek in een notendop	11	Sites op de dekzandrug ten westen van Brugge	65
Voor professionelen en het brede publiek	13	Sites op de zandrug ten oosten van Brugge	72
		Sites ten zuiden van de zandrug	73
DEEL I		Leven en werken in het landschap	77
DE EERSTE MENSEN IN EEN VERANDEREND LANDSCHAP	15	Het kustgebied wordt moeilijk toegankelijk vanaf de 3 ^{de} eeuw n. Chr.	83
Sporadische menselijke resten tijdens de laatste ijstijd	15	Laat-Romeinse vondsten en vindplaatsen	84
Jagers-verzamelaars in een warmer tijdperk	20	Een tip van de sluier gelicht over de fauna in de laat-Romeinse tijd	91
De eerste sedentaire boeren	25	Een Romeinse versterking in het Brugse centrum?	92
Honderden monumenten voor de doden uit de bronstijd	30	KADERTEKSTEN	
Schaarse resten uit de ijzertijd	39	Stene: harde bewijzen voor Romeinse bewoning en landname in de Belgische kustvlakte	48
KADERTEKSTEN		Een schakel in de 2 ^{de} - en 3 ^{de} -eeuwse kustverdediging: het castellum te Aardenburg	53
Een vuurstenen werktuig uit het midden van de oude steentijd	18	Romeinse zoutwinning in de Zeebrugse achterhaven	60
Prehistorische resten in de oostelijke kustvlakte	24	De Romeinse muntschat van Roksem	64
Een huis uit het einde van de nieuwe steentijd	28	Een buitengewoon stukje Romeins vaatwerk	75
Polders, podzols en archeologie	31	De familiegroep tot in de dood verenigd	79
Kringen voor de doden: een grafveld uit de bronstijd doorgelicht	35	Een begraafplaats voor een inheems-Romeinse familie in Sijsele	81
		Het laat-Romeinse Kortrijk	86
DEEL II		Het Romeinse castellum van Oudenburg en zijn evolutie tot belangrijkste laat-Romeinse site in onze gewesten	88
OP DE GRENS VAN EEN IMPERIUM	45	DEEL III	
Een trage start	45	DE VROEGE MIDDELEEUWEN IN NOORDWESTELIJK VLAANDEREN	97
Een dynamisch getijdenlandschap tijdens de eerste eeuwen	46	Dynamiek en opnieuw evenwicht in de kusterosie	97
De zandstreek rond Brugge: een vlak tot licht golvend pleistoceen landschap	50	Herstel van het bos in de zandstreek	98
Een ontbost landschap in de onmiddellijke omgeving van de Romeinse sites	50	Nederzettingen in de periferie van het Merovingische en Karolingische rijk	100
		De zandstreek	100
		Overige Brugse vindplaatsen	114
		De kustvlakte	116

Het ruimere historische kader	120	- De oorsprong van de Brugse parochies:	
De vroegmiddeleeuwse pagi	120	een complex vraagstuk	162
Pagus Flandrensis	121	Sint-Salvators	163
Pagus Rodanensis	124	Onze-Lieve-Vrouw	163
Pagus Mempiscus	125	Sint-Donaas	164
Oudenburg, Brugge en het <i>municipium Flandrense</i>	125	Een aantrekkelijke hypothese...	165
De nederzetting die later Brugge zal worden genoemd	129	... aan het wankelen gebracht	
Vikingen in kust-Vlaanderen	131	door nieuwe inzichten	165
		Uitdagingen voor de toekomst	167
KADERTEKSTEN		De vroegste topografische ontwikkeling	
Doornik, tussen laat-Romeinse tijd		van het middeleeuwse Brugge	168
en vroege middeleeuwen	98	De oorspronkelijke loop van de Reie in Brugge	168
Hallenhuis: waar archeologie en bejaardenzorg		Twee knelpunten opgelost?	174
elkaar ontmoeten	102	Een bredere Reie	177
Vroegmiddeleeuwse handel in het kustgebied	112	Opgevulde depressies	178
Zwoegen op zout en zand: de vroegmiddeleeuwse		Aanlegplaats Brugge?	180
landbouw- en voedsleconomie in het Brugge	118	Het 'Groot Vierkant' en de burcht	184
De eerste sporen van kerstening in		De nederzetting op de centrale zandrug	
de Vlaanderengouw	123	en de Oude Burg	185
De vroegmiddeleeuwse oorsprong		De omwalling van 1127-1128 en	
van Snellegem onderzocht	127	de Koetelwijkpoort	187
Karolingische topvondsten		Het houten en het stenen Brugge	192
met Scandinavische connecties	132		
		KADERTEKSTEN	
DEEL IV		De relieken van Sint-Donaas	160
HET SLUITSTUK VAN HET VERHAAL:		Vroege religiegeschiedenis en plaatsnaamkunde:	
HET ONTSTAAN VAN BRUGGE	141	vage sporen van de vroegste Brugse geschiedenis	172
De ontginning van het landschap	141	De vallei van de Zuidleie	175
Volmiddeleeuwse bewoning in de Brugse regio	145	De grafelijke burcht in 3D	182
Raadsels rond de oudste sporen op de Burg	147	Een raadsel opgelost: twee prinsessen Gunildis	
De Brugse Burg: een site met elitair karakter	152	zochten in de 11 ^{de} eeuw hun toevlucht	
Bruggas, Bruciam, Brutgis.		op de Brugse burcht	188
De oudste eigentijdse vermeldingen van Brugge	153	EPILOOG	199
Een gouden kruis uit de Sint-Baafsabdij	153		
Munten van Karel de Kale en Karel de Eenvoudige	154	BESLUIT	
Boudewijn II en koning Odo	156	DE MYTHES ONTKRACHT, EEN RAADSEL	
Ubilin en zijn zusters	157	OPGELOST, OF TOCH NIET HELEMAAL?	201
Arnulf I, zijn grootvader en de relieken		Nieuwe inzichten	201
van de Heilige Donaas	157	Verder onderzoek	204
Ter afsluiting	158		
		Bibliografie	207
		Met dank aan	224